

Němci

Historie kontaktů s Němci

- 12. století
  - Soběslav II. propůjčuje pražským Němcům privilegia
  - Přemysl Otakar I. kolonizace pohraničí: sedláci, řemeslníci, odborníci
- 13. – 15. století
  - osídlování vylidněných oblastí po epidemiích, válkách, náboženských sporech

- 16. století
  - novokřtění (Habáni): z německých zemí, radikální odnož reformované církve, společné vlastnictví bez sociálních rozdílů; keramika (fajáns, 2x pálená, barevná glazura, ne antropo- a zoomorfni vzory); J Čechy, Morava → 17. stol. Slovensko
- 17. století
  - Habsburská říše => hlavní společenské, hospodářské a politické pozice

Gründliche kurz verfasste Historia.

Von Münsterischen Wi-
dertaufern: vnd wie die Hutterischen Brüder
so auch billich Widertaufer genent werden / im Löblichen
Marggraffebund Wärbern / deren ober die sibentzehen tausent sein
sollen / gedachten Münsterischen in vilen anhlich/
gleichformig vnd mit zustimmet sein.

Durch.

Christoffen Erhard Theologum, auß der Fürstlichen
Graffschafft Tyrol / von Zell geborn.

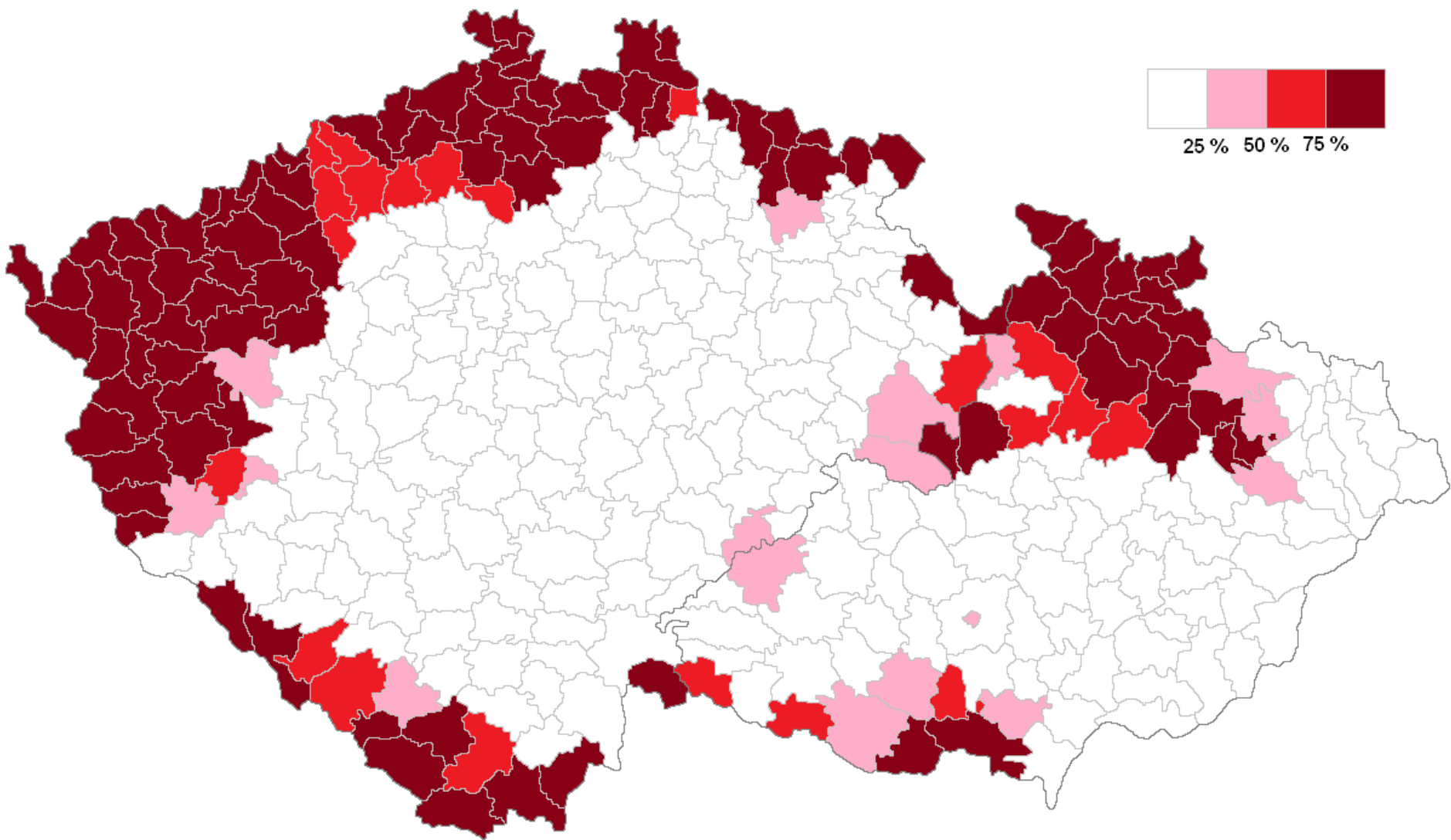

Gedruckt zu München / Bey Adam Berg.

Cum gratia & priuilegio Cæs: May:

Anno M. D. LXXXVIII.

- 19. století
  - rozvoj nacionalismu: spolky, kulturní organizace, spor o univerzitu

- První roky 1. republiky
  - sudetští Němci, čeští Němci
  - politika: vyhrocené vztahy, omezení společenského postavení, odmítnutí uznání republiky => obsazování sudet čsl. armádou, 1919 st. Germainská smlouva; poté 25% parlamentu, školství x znevýhodnění podnikání

- 30. léta 20. století
- hospodářská krize + politika Německa => radikalizace německého pohraničí
- Sudetendeutsche Partei (1935): Konrad Henlein

<https://www.youtube.com/watch?v=LrqAsL6iFd0>

- vs. běžný život: smíšená manželství, interetnická zaměstnání a pobyty, bilingvismus

- Po r. 1945
  - odsuny, konfiskace, ztráta nebo odmítání občanství → také čeští členové rodin => trvalý rozvrat rodin
  - neodsunutí (antifašisti, odborníci) umísťování do vnitrozemí s nedostatkem nekvalifikovaných pracovních sil
- 50. léta 20. století
  - právní rovnoprávnost x místní praxe
  - asimilační tlak, smíšené svazky x pragmatické důvody nepřiznání národnosti

- 1968
  - uznaná práva národnostní menšiny

- Od 90. let 20. století
  - historické hodnocení poválečných událostí
  - vyšší počet aktivit, větší propojení s německy mluvícími zeměmi

Charakteristika menšiny

- označení Němci od poloviny 11. stol. (lat. Theutonici), současně s tím kmenové (zemské)
- do r. 1945 vyšší společenské postavení
- vyšší věkový průměr
- územní rozptýlení, nejvíce Ústecký, Karlovarský a Plzeňský kraj
- problematické vztahy: vliv historických událostí (od 9. stol.), stereotypních představ
- Č. o Němcích: strozí, přísní, systematictí, militantní
- N. o Češích: vypočítaví, neupřímní

Statistické údaje

- 1921: v ČSR 3 miliony (25% obyvatelstva)
- 1950: 165 tisíc
- 1980: 60 tisíc
- 1991: 48,6 tisíc
- 2011: 18.658 (+ 6.563 dvojí národnost); JmK 453 (365)
- 2017, 2/2020: přes 21 tisíc přechodný nebo trvalý pobyt

Etnické identifikátory

- dle aktuální „nálady“ ve společnosti; minulost jako sjednocující faktor
- jazyk: nářečí hornoněmecká (J), středovýchodní (S); nezávislý na rodinném prostředí
- výrazné regiony: Vyškovsko, Brněnsko, Jihlavsko, Kravaňsko, Hřebečsko, Hlučínsko; tradiční kultura ovlivněna okolím
- oděv: mužský – široký nízký klobouk, městský střih, ženský – tmavé barvy, široká zástěra

SVOBODNÝ PÁR Z KOMÁROVA

(litografie W. Horna z r. 1837)

- hudba: vliv místa původu; Hřebečsko – housle a šalmaje; Jihlavsko – skřipácká muzika
- https://www.youtube.com/watch?v=aC3ZXAc_suoE
- zvyky: letnice (svatodušní král nebo královna), sv. Bartoloměj (jeřabiny), Dušičky (Heilingstrizln, obchůzky chudých)
- víra: římská katolická

Kulturní instituce

- udržení jazyka, historického povědomí, kultury, prezentace, po r. 1990 sociální práce
- členství 25% celkového počtu
- Kulturní sdružení občanů (ČSSR) německé národnosti (1969, Praha) → Spolek Němců a přátel německé kultury (2015): 16 měst
- Shromáždění Němců v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (1993, Praha) → Shromáždění německých spolků v České republice (2016): zastřešuje 22 spolků, měsíčník LandesEcho

- Německý kulturní spolek region Brno (1991, Brno): česko-německá spolupráce, německý jazyk (spolupráce se školami)
- Německý jazykový a kulturní spolek (2001, Brno)

Literatura a badatelé

- Téma odsunu z 90. let 20. století
- Tomáš Dvořák, René Petráš, Milan Sládek
- Jana Nosková: vzpomínky brněnských Němců
- Lidová kultura. Národopisná encyklopedie...
- Karel Josef Jurende (1780-1842): Hřebečsko
- Jan Vyhlídal (1861-1937): Hlučínsko
- Jan N. A. Hanke z Hankenštejna (1751-1806):
Kravařsko

- Miroslava Ludvíková (1923-2005): Brněnsko (oděv)
- Jaroslava Pechová: Vyškovsko (obživa, zvyky)
- Eva Večerková: J Morava (zvyky)